

KISA VADELİ DIŞ BORÇLAR-2015 ŞUBAT

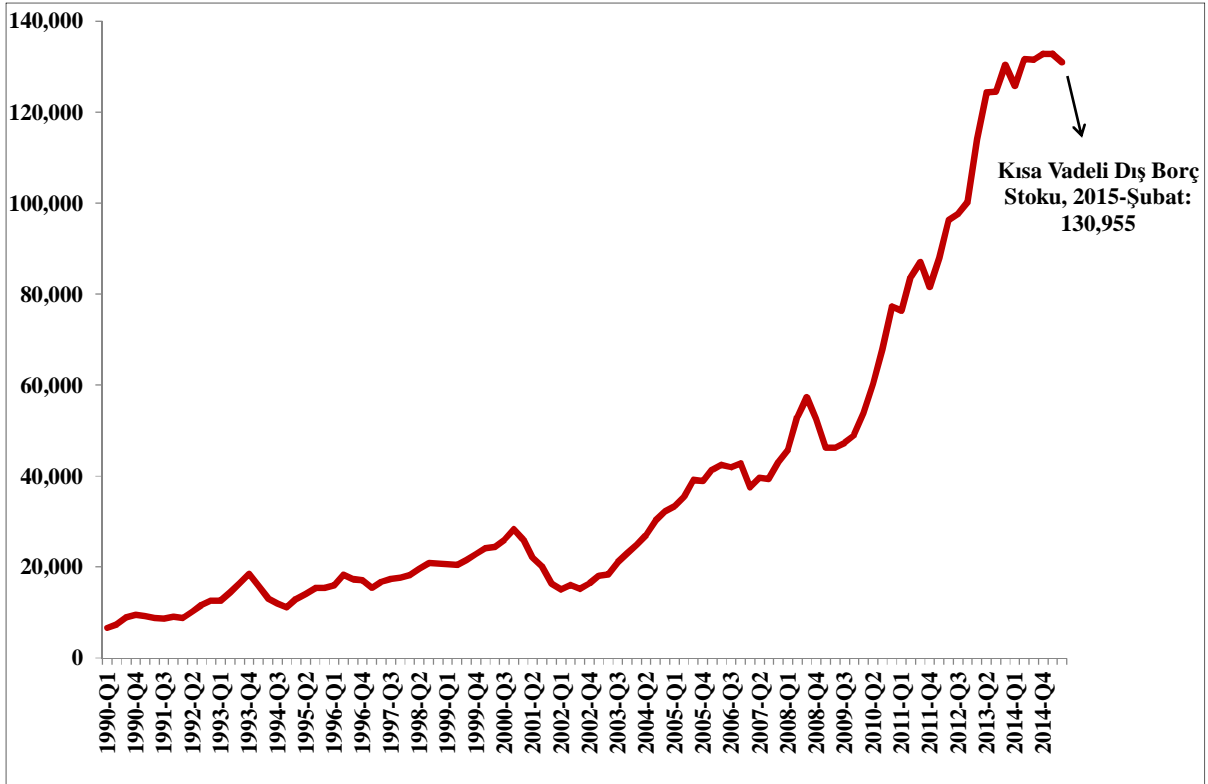
Doç.Dr.Mehmet Emin Altundemir¹

Sakarya Akademik Danışmanı

Kısa vadeli dış borçlar, temel olarak bankaların aylık döviz vaziyeti stokları, özel sektörün yurt dışından sağladığı kredilerin izlendiği veri tabanı, ticari kredilere ilişkin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ithalat verileri ve Merkez Bankası aylık döviz vaziyeti kaynaklarından derlenmektedir².

Buna göre, kısa vadeli dış borç stoku 2015 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla 2014 yılsonuna göre 1,8 milyar ABD doları azalmış ve yaklaşık 131 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir (Şekil 1). Aynı dönemde bankalar kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku %0,23 artarak 96 milyar ABD dolarına yükselirken, diğer sektörler kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku da %5,57 azalmış ve 34,6 milyar ABD dolarına gerilemiştir.

Şekil 1: Kısa Vadeli Dış Borç Stoku (1990:Q1- Şubat 2015, Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

¹ Sakarya Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi

Cep: 0 506 627 3355 e-posta: altundemir@sakarya.edu.tr

² TCMB, her ay verileri geçmişe dönük revize ettiği için bilgi notlarında yer alan tablolardaki eski yıllara ait veriler farklılık gösterebilmektedir.

2015 ŞUBAT KISA VADELİ DIŞ BORÇ İSTATİSTİKLERİ GELİŞMELERİ

Kısa vadeli dış borç stokunun **%73,3'ü bankalar** kaynaklı borçlardan oluşmaktadır. Bankalar kaynaklı borçların yaklaşık yarısını (%47,6'sını) ise krediler oluşturmaktadır. Bankaların yurt dışından kullandıkları kısa vadeli krediler 2015 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla 45,7 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam, kısa vadeli kredilerde 2014 yılsonuna göre %5,1'lik bir daralma yaşandığı anlamına gelmektedir. Aynı dönemde yurt dışı yerleşiklerin döviz tevdiat hesabı ile TL cinsinden mevduatları, sırasıyla, %6 ve %8,6 oranında azalmıştır. Banka mevduatları ise %21,8'lik artışla 25,7 milyar ABD doları olmuştur (Tablo 1).

Tablo 1: Kısa Vadeli Dış Borç Stoku (2012:Q1- Şubat 2015, Milyon ABD Doları)

	2012				2013				2014				2015
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Şubat
MERKEZ BANKASI	1,243	1,127	1,071	1,036	980	963	905	833	762	661	417	342	310
BANKER KREDİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MUHABİR AÇIKLARI	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KREDİ MEKTUPLU DTH	1,242	1,127	1,070	1,036	980	963	905	833	762	661	417	342	310
DÖVİZE ÇEV. MEVDUAT & DİĞER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GENEL HÜKÜMET	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BANKALAR	57,380	62,725	64,349	68,385	79,361	86,103	88,681	92,257	90,014	94,795	95,145	95,951	96,028
KREDİLER	23,750	26,616	27,089	29,381	36,331	37,620	40,871	44,310	44,456	47,332	47,681	48,301	45,713
DÖVİZ TEVDİAT HESABI	8,495	8,839	8,403	8,768	8,967	9,692	10,710	11,502	11,461	12,072	12,587	13,127	12,345
BANKA MEVDUATI	15,947	16,633	17,286	18,588	21,621	25,699	27,142	25,390	23,992	22,933	21,999	21,118	25,719
TL CİNSİNDEN MEVDUAT	9,188	10,637	11,571	11,648	12,442	13,092	9,958	11,055	10,105	12,458	12,878	13,405	12,251
DİĞER SEKTÖRLER	29,326	32,439	32,216	30,775	33,742	37,256	34,928	37,332	34,953	36,266	36,050	36,664	34,617
TİCARİ KREDİLER	25,348	27,627	26,960	26,390	29,701	33,169	30,427	32,325	30,028	31,359	31,407	31,862	29,388
İTHALAT BORÇLARI	20,246	22,900	22,486	22,084	25,345	28,638	25,911	27,828	25,490	26,931	27,097	27,751	25,495
PREF.&PEŞİN İHRACAT	5,102	4,727	4,474	4,306	4,356	4,531	4,516	4,497	4,538	4,428	4,310	4,111	3,893
DİĞER KREDİLER	3,978	4,812	5,256	4,385	4,041	4,087	4,501	5,007	4,925	4,907	4,643	4,802	5,229
KAMU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ÖZEL	3,978	4,812	5,256	4,385	4,041	4,087	4,501	5,007	4,925	4,907	4,643	4,802	5,229
TOPLAM	87,949	96,291	97,636	100,196	114,083	124,322	124,514	130,422	125,729	131,722	131,612	132,957	130,955

Kaynak: TCMB

Diğer sektörlerin yurt dışından sağladığı kısa vadeli borçlar ise 2014 yılsonuna göre %5,6 oranında azalarak 34,6 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu gerileme, diğer sektörlerin kısa vadeli borçlarının yaklaşık %85'ini oluşturan ticari kredilerdeki azalmadan kaynaklanmıştır. Ticari krediler, 2015 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla 2014 yılsonuna göre %7,8 azalmış ve yaklaşık 29,4 milyar ABD doları olmuştur. İthalat borçları da aynı dönemde %8,1 daralarak 25,5 milyar ABD dolarına gerilemiştir. Diğer sektörlerin diğer kredileri ise aynı dönemde %9 artmış ve 5,2 milyar ABD doları olmuştur.

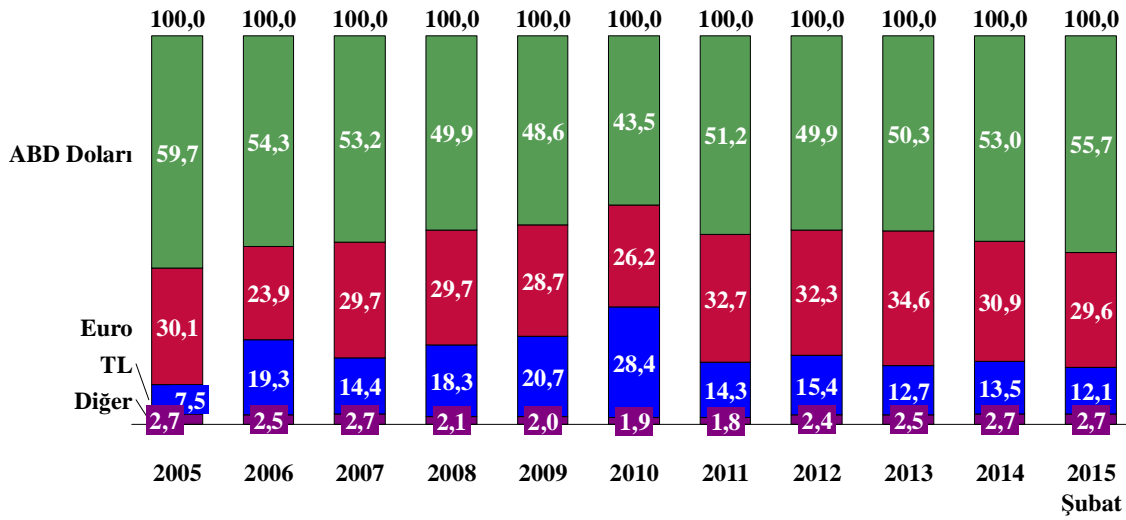
Kısa vadeli dış borç stokunun borçlu bazında dağılımı incelendiğinde, tamamı kamu bankalarından oluşan kamu sektörünün borcunun Şubat 2015 itibarıyla, 2014 yılsonuna göre %3,9 oranında azaldığı ve 17,2 milyar ABD dolarına gerilediği görülmektedir. Kısa vadeli dış borç stokunun %86,6'sını oluşturan özel sektörün kısa vadeli dış borç stoku ise 2015 yılı Şubat ayında, 2014 yılsonuna göre yaklaşık %1 oranında (1,1 milyar ABD doları) azalmış ve 113,5 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Alacaklı bazında dağılım incelendiğinde ise parasal kuruluşlara olan kısa vadeli borçların 2015 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla, bir önceki yılsonuna göre %1,8 oranında arttığı ve 84,3 milyar ABD dolarına ulaştığı görülmektedir. Aynı dönemde parasal olmayan kuruluşlara olan kısa vadeli borçlar ise yaklaşık %7 oranında azalmış ve yaklaşık 42,4 milyar ABD doları

seviyesinde gerçekleşmiştir. Tahvil ihraçları ise bu dönemde %4,5'lik bir daralma ile 3,9 milyar ABD dolarına gerilemiştir.

Kısa vadeli dış borç stokunun 2005-2015 Şubat dönemindeki döviz kompozisyonu incelendiğinde, 2005 yılına kıyasla yaklaşık 4 yüzde puan azalmakla birlikte, ABD dolarının payının, Euro ve diğer dövizlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. 2015 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla, kısa vadeli dış borç stokunun %55,7'si ABD doları, %29,6'sı Euro, %12,1'i TL ve %2,7'si de diğer döviz cinslerinden oluşmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2: Kısa Vadeli Dış Borç Stokunun Döviz Kompozisyonu (2005 – Şubat 2015)

Kaynak: TCMB

Son olarak kısa vadeli dış borç stokunu kalan vadeye göre değerlendirmek gerekirse 2015 yılı Şubat ayı sonu itibarıyla, orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine 1 yıl veya daha az kalmış kısa vadeli dış borç stokunun 164,9 milyar ABD doları olduğu görülmektedir. Söz konusu stokun yaklaşık %65,3'ü bankaların borçlarından oluşmaktadır. 28,5 milyar ABD dolarlık kısmı ise Türkiye'de yerleşik bankaların ve özel sektörün, yurt dışı şubeleri ile iştiraklere olan borçlarından oluşmaktadır. Kalan vadeye göre dış borç stoku borçlu bazında ele alındığında, özel sektörün %85,7'lik oran ile en büyük paya sahip olduğu tespit edilmiştir. Kamu sektörü ve Merkez Bankası'nın payları ise sırasıyla, %13,6 ve %0,7'dir.